

“Maragall porta moltes idees del meu pare”

Josep Tarradellas i Macià, fill del president de la Generalitat de Catalunya a l'exili, rep EL TEMPS a l'aeroport del Prat un quart de segle després del retorn del seu pare, en aquest mateix escenari.

No atça mai la veu ni perd l'aplom, ni tan sols per defensar-se dels atacs que ha rebut el seu pare al llarg dels darrers vint-i-cinc anys, d'ençà d'aquell 23 d'octubre del 1977, quan la Generalitat de Catalunya va aterrar en avió al Prat. “Tot home després de mort passa per una travessia del desert”, diu Josep Tarradellas –així figura a la seva targeta de catedràtic de Química Ambiental a la Universitat de Lausana–. El fill del quart president de la Generalitat ha fet un viatge llampec a Catalunya per assistir a una reunió de l'Arxiu de Poblet, al qual Tarradellas llegà els seus documents personals per considerar-lo “el lloc que millor guarda la història de Catalunya”. En la reunió, el patronat ha acordat organitzar per a l'any vinent una exposició sobre un segle de catalanisme a través de la figura de l'expresident. L'eterna reivindicació de Tarradellas.

—Com recorda l'arribada a Barcelona de fa vint-i-cinc anys?

—Jo no era a Barcelona i ho vaig sentir per la ràdio a Suïssa, on vivia des del 1973. Quan el pare va viatjar a Madrid a parlar amb Suárez, quatre dies abans d'arribar a Barcelona, jo era a Saint-Martin-le-Beau, però el dia mateix que va retornar de l'exili a Catalunya jo era a Lausana. Jo abans ja havia vingut a Barcelona, des del 1963, quan tenia vint-i-un anys i vaig tenir el passaport espanyol. Viatjava a Catalunya molt sovint. Era el lligam entre la família d'aquí i el pare i la mare a França.

—Vostè va néixer a l'exili i ha viscut gairebé tota la vida a Suïssa. Se sent català?

—Em sento català. Tinc passaport espanyol, no suís. També em sento suís i francès, perquè hi he viscut. Em sento català, i quan sóc amb els amics de Port de la Selva em sento empordanès.

—Quins vincles manté amb Catalunya?

—Hi passo part de les vacances i alguns dies de festa. He venut el pis de la Via Augusta, on els meus pares es van instal·lar després de deixar la casa dels Canonges, i m'he traslladat a la Barceloneta, on hi ha més vida.

—Com veu ara Catalunya?

—La veig molt bé. Estic impressionat. Visc a Suïssa, un país estancat i sense futur, mentre aquí hi ha un dinamisme fabulós. Catalunya ha canviat molt des dels anys setanta. Barcelona és realment el lloc que ha portat el dinamisme a Catalunya, i és més coneguda arreu del món que a Catalunya mateix. La capital catalana pot ser la capital de la Mediterrània; potser no des del punt de vista econòmic, però sí cultural. Catalunya, a diferència de Roma o Atenes, mai no ha estat un gran país colonitzador. Aquest fet li dona una força que no té la resta. La preparació del Fòrum de les Cultures per a l'any 2004 és una oportunitat en aquest sentit.

—I des d'un punt de vista econòmic i polític, com veu el país?

—Amb la democràcia, el país s'ha estabilitzat políticament: hi ha pau i no ha passat com al País Basc. En economia hi podria haver hagut més dinamisme. Catalunya s'ha deixat escapar els bancs. A l'àmbit social no s'ha aprofitat bé la gent del sud d'Espanya i els immigrants de fora, a diferència dels Estats Units, on s'ha aprofitat la

seva força. Això era una idea del pare. Quan va dir "ciutadans de Catalunya" en el seu discurs a la plaça de Sant Jaume, el pare va pensar en els ciutadans de fora del país. El pare ja parlava de "ciutadans de Catalunya". Ho feia a casa. Usava i pensava en aquest concepte.

— Què opina de Jordi Pujol?

— Jo no sóc polític, ni faig política. Personalment m'hi entenc molt bé. S'ha portat molt bé.

— I sobre la rivalitat Mas-Maragall, s'hi vol pronunciar?

— Tinc una gran amistat amb Maragall. En Pasqual porta moltes idees del meu pare i crec que, per la seva trajectòria, s'hi assembla. Moltes de les seves idees són idees d'humanisme del meu pare, com la de major dinamisme de Catalunya i la d'aprofitar la força de la gent de fora.

— I Artur Mas?

— No el conec.

— Donarà suport a Maragall?

— No aniré mai a cap míting polític, per una qüestió d'honestedat. Que quedi clar que aquestes opinions són a títol personal, perquè jo no faig política.

— Les darreres setmanes, molta gent ha reivindicat la seva peregrinació a Saint-Martin-le-Beau. Qui hi anava, en realitat?

— Depèn dels anys. De manera regular hi havia molts fidels. No vull oblidar ningú, però destacaria Carles Sentís, malgrat tot el que després va fer; Josep Fornas, una persona amb molta relació amb el meu pare; Vicens Vives, una gran persona; Frederic Rahola; i Manuel Ortínez. També moltes altres persones que no voldria oblidar. Després algunes persones s'hi van apropar; i els últims mesos, tothom.

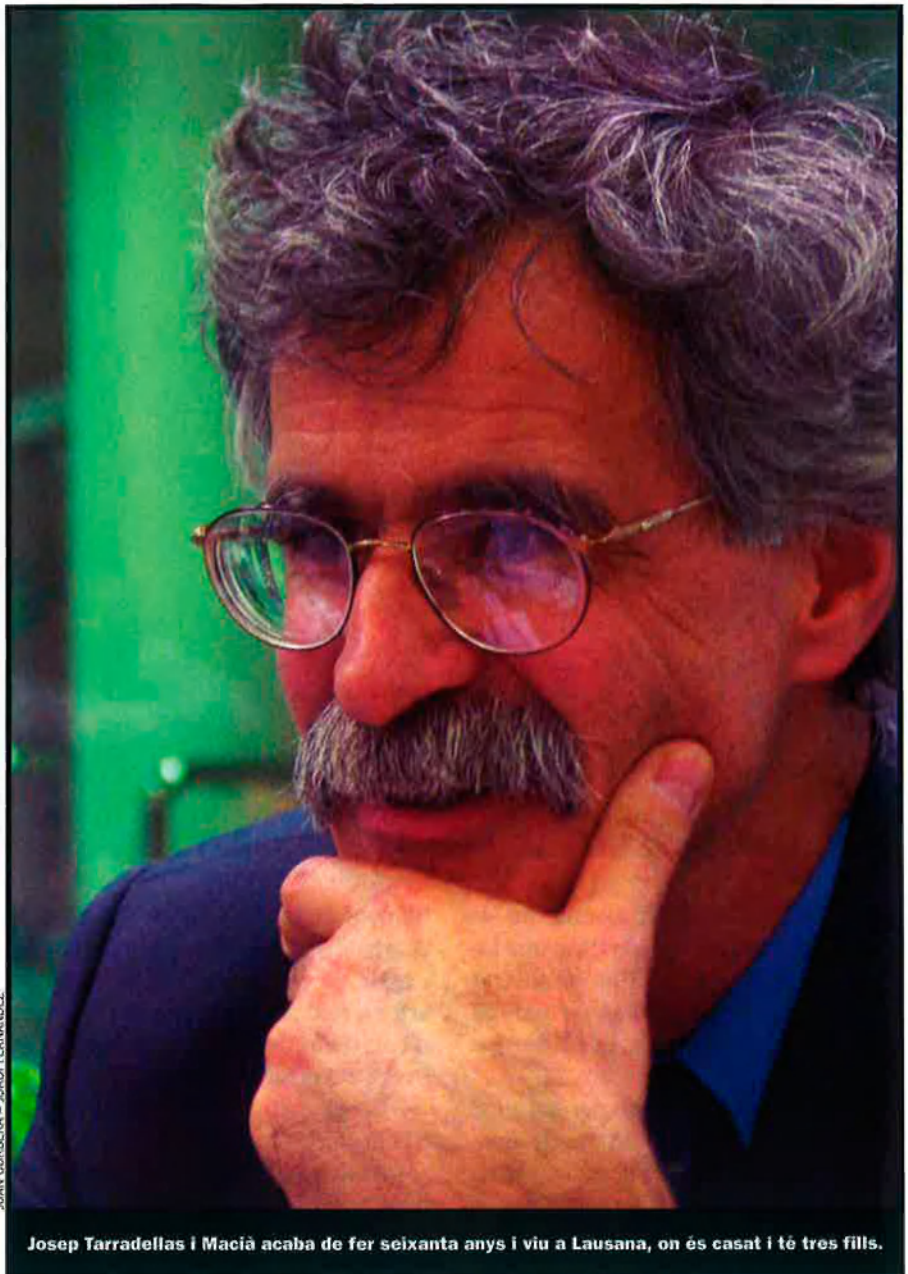
— Jordi Pujol?

— Hi va anar bastant d'hora. No va ser dels primers, però sí que hi va anar.

— Per què hi anava?

— No ho sé. Demaneu-li a ell. Els polítics sempre temen el problema de la continuïtat, i la continuïtat era Tarradellas.

— En el retorn a Catalunya, qui era l'autèntica mà dreta?

JOAN CORBERA - JORDI FERNÁNDEZ

Josep Tarradellas i Macià acaba de fer seixanta anys i viu a Lausana, on és casat i té tres fills.

— El meu pare tenia una gran preocupació. Trobar polítics joves a banda dels polítics ja coneguts. I el va satisfer trobar joves, com Narcís Serra, gent diferent al grup de parlamentaris escollits el 15-J. Ell no volia donar la sensació que "tornant ell, tornava un partit". Volia construir un nou Estatut amb un govern de totes les forces.

— Després d'aprovar-se l'Estatut i al llarg de vint-i-tres anys de pujolisme s'ha trencat aquesta unitat. Ara, tots els partits, excepte el PP, estan d'acord amb reformar l'Estatut, però no hi ha unitat d'acció. Creu que cal recuperar-la?

— En aprovar-se l'Estatut, l'any 1979, es va obrir un joc de competència entre els grups polítics majoritaris i els minoritaris. Hi ha sempre exclusions, però han de ser polítiques. No pot ser que aquesta exclusió es traslladi a altres àmbits i el poder polític, econòmic i social sigui d'un mateix partit. A Catalunya hi ha molts fets objectius que duen a pensar això; per exemple, Banca Catalana. Aquest, però, és un mal que es pateix a tot Europa.

— Creu que hi ha un procés involucionista en l'autonomia de Catalunya?

Josep Tarradellas i Macià:

“Els partits catalans van negociar l'Estatut a la baixa. El pare creia que es podria haver fet millor, amb més democràcia i transferències de poder de Madrid. [...] Després de pactar l'Estatut, s'obre un joc de competències. Però no pot ser que l'exclusió política es traslladi a altres àmbits i que el poder polític, econòmic i social sigui d'un mateix partit.”
El fill de Josep Tarradellas és amant de la mar i acaba de vendre's el pis de la Via Augusta per traslladar-se a la Barceloneta.

JOAN COBBERA - JORDI FERNÁNDEZ

—El concepte d'autonomia no es desenvolupa igual ara, en l'Europa integrada, que al 1977. S'ha de pensar en un concepte d'autonomia per als propers vint-i-cinc anys, per l'Europa del futur.

—Aquests dies s'ha tornat a acusar el seu pare de no tenir en compte els diputats electes catalans per negociar el restabliment de la Generalitat i negociar de tu a tu amb Suárez a Madrid.

—Els diputats ho eren de Madrid i no de Catalunya. Si parlem del restabliment de la Generalitat, l'única persona que tenia la legalitat per fer-ho era el president de la Generalitat, que havia estat elegit com a tal pels diputats de Catalunya a l'exili de Mèxic el 1954. Els diputats catalans del 15-J del 1977, després del restabliment de la democràcia, van ser elegits per les Corts de Madrid. Van fer un treball molt bo, però no tenien legalitat per negociar el retorn de la Generalitat. Podien representar Catalunya a Madrid, però no eren diputats del Parlament de Catalunya. Això el pare ho tenia molt clar. No volia que el resta-

bliment de la Generalitat fos causa de competència sagnant entre els partits, i tenir en compte els diputats electes era un risc. Això va permetre precisament tenir un Govern d'unitat després i negociar l'Estatut.

—Els diputats van negociar un Estatut a la baixa?

—Això va ser un gran disgust del meu pare. Creia que es podria haver fet millor. Ell no hi va intervenir. Estava convençut que Catalunya integrada a Espanya hauria hagut de tenir un Estatut més democràtic, en què, per exemple, l'elecció del president de la Generalitat fos directa, i no a través del Parlament. També creia que l'Estatut hauria d'haver tingut més transferències de poder per part de Madrid.

—S'ha acusat Tarradellas d'excés de personalisme en certes actuacions, com la destitució de Josep Benet com a membre de la comissió de parlamentaris. L'historiador ha arribat a dir que el seu pare va negociar amb Suárez per diners.

—En primer lloc, Benet és historiador o advocat? Té el doctorat? En Be-

net no tenia envergadura política. En Benet no coneixia el meu pare, no l'ha estudiat. No té capacitat històrica. El pare el va apartar amb molt bon sentit i està ressentit; és humà. En períodes de transició sempre surten persones amb més demagògia que realitat política. Això li feia molta por, al pare. Per aquest motiu va apartar persones que podien ser un obstacle per al futur de Catalunya, i això va permetre la democràcia a Catalunya. No s'hagués aconseguit res d'això si aquests demagogs, sense expressió política, haguessin estat a primera fila. Eren més personalistes que altra cosa. Les acusacions de personalisme al meu pare? Tothom en té, d'alguna manera, però el pare feia passar les qüestions polítiques per sobre de qualsevol altra cosa. Recordo que el pare tenia molt clar que el successor a la Generalitat seria Jordi Pujol. En una de les visites que va fer Pujol a Saint-Martin-le-Beau, al principi dels setanta, el meu pare li va dir: “Vós sereu el pròxim president de la Generalitat.” El meu pare tenia el do de detectar l'animal polític.

—Tot i això, les relacions amb Pujol es van deteriorar de mica en mica amb el relleu a la Generalitat.

—El pare pensava que calia construir una Catalunya més oberta, més dinàmica, aprofitant la força dels immigrants que venien de la resta d'Espanya. Al llarg d'aquests anys hi ha hagut una part de la societat catalana marginada, un conjunt de forces econòmiques i socials que no s'han sabut aprofitar suficientment. Fins i tot certes persones, una part de l'oposició, s'han sentit apartades de tot.

—Quan el seu pare surt de la Generalitat, l'any 1980, va demanar algun tipus d'ajut econòmic?

—A l'exili, l'única font d'ingressos, a banda de petites donacions de l'exili de Mèxic i de Catalunya, era el vi de la finca de Saint-Martin-le-Beau. Amb una finca no pot viure la família i la Generalitat produïa una sèrie de despeses. El 1973 vam vendre la propietat, i després les coses

van anar millor. El comprador, Jean Taittinger, productor de xampany i un dels ministres de Pompidou, va deixar a la nostra família la casa en usdefruit i la venda ens va permetre pagar els deutes. Al final de l'exili hi va haver més ajuts des de l'interior. Entre 1954 i 1973, a Saint-Martin-le-Beau el meu pare va guardar les factures de la Generalitat, corresponents a despeses de telèfon, de correu i de viatges del meu pare a París per veure's amb el Govern de la República i de França i amb polítics de Catalunya. També hi havia les despeses d'elaboració del *Diari Oficial de la Generalitat*. Vint anys de Generalitat de Catalunya a l'exili van representar unes despeses de sis milions de pessetes, una misèria. Quan l'any 1980 el meu pare va deixar els Canonges, amb el relleu al Govern, va plantejar a Jordi Pujol el problema. Es va adreçar a ell, li va presentar totes les factures i li va demanar si li podia reemborsar. Pujol va

dir que sí, i se li van entregar les factures.

—Lluís Prenafeta va dir a les seves memòries que a la maleta hi havia només papers de diari.

—No eren papers de diari, eren justificants. La Generalitat els té i nosaltres en vam fer fotocòpies. Els diners van ser reemborsats.

—Amb aquests diners es comprà el pis de Via Augusta, on va viure el matrimoni Tarradellas després d'haver marxat del Palau?

—No necessàriament. Quan els meus pares van marxar dels Canonges, la Diputació ens va cedir un pis i els pares hi van llogar un pis annex. Més tard, els meus pares van comprar aquest pis i van fer una hipoteca, com fa tanta gent quan compra un habitatge. Vostès què haguessin fet? Volien tenir una propietat per a la família.

—Conserva encara algun document personal del seu pare o de la Generalitat a l'exili?

viuRe Catalunya

CADA DIA, A LES 13.40

Els nostres paisatges, la nostra gent

➤ La setmana que ve: dilluns 4 Castelló d'Empúries • dimarts 5 Raimat
dimecres 6 Calafell • dijous 7 Vallvidrera • divendres 8 Juneda

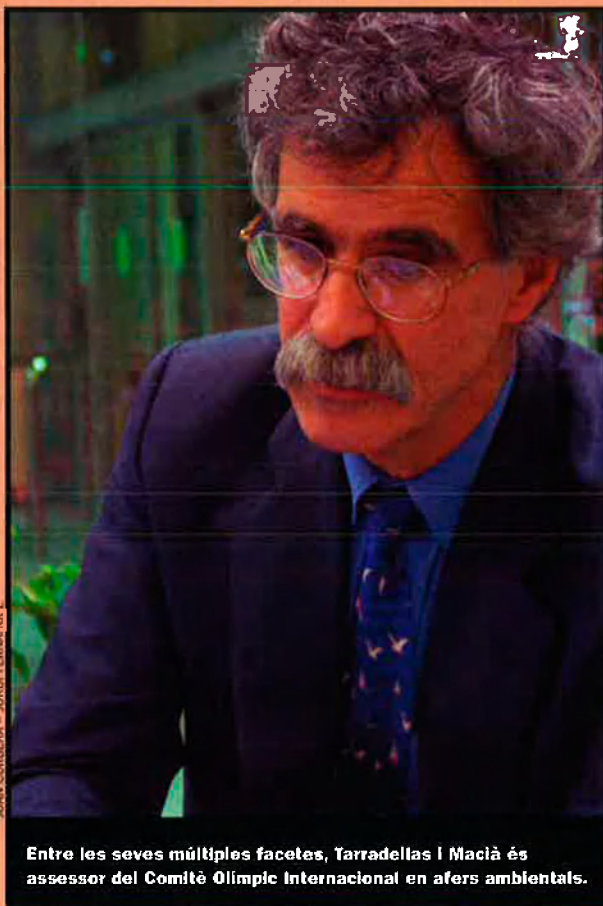
“Reivindico el títol de marquès del meu pare en agraïment al rei per la tendresa a la família”

—Creu que el seu pare ha tingut prou reconeixement des de les institucions?

—Tot home, després de mort, passa per una travessia del desert. És molt trist, però les noves generacions no tenen consciència de l'exili. Però a llarg termini la figura adquireix més força. Això encara ha de venir i a poc a poc s'està aconseguint. Cada vegada hi ha més historiadors i investigadors que escriuen llibres sobre ell.

—Creu que el seu pare ha tingut més reconeixement de la classe política espanyola o de la catalana?

—És una cosa molt humana que siguis estimat més fora de casa que a casa teva. Ara, l'expresident nord-americà Carter acaba de rebre el Nobel de la pau, i al seu país ningú no es recordava d'ell. A Catalunya, no voldria parlar de partits, ni donar noms, però en totes les formacions hi ha qui parla del pare amb molta estimació. Conec, per exemple, gent de CiU que parla d'ell amb una gran estimació. Fora de Catalunya,

Entre les seves múltiples facetes, Tarradellas i Macià és assessor del Comitè Olímpic Internacional en afers ambientals.

JOAN CORBERA - JORDI FERNÁNDEZ

d'agrair a la casa reial espanyola la tendresa a la família. J. C. / J. F.

el tracte amb el rei ha estat fabulós. El pare li tenia molta tendresa, tot i ser republicà.

—Per què va acceptar, doncs, el títol de marquès?

—El marquesat és la més alta condecoració civil que hi ha a Espanya, similar a la condecoració de Gran Comandant de la Legió d'Honor de França, que el pare també tenia. Llavors, per què no acceptar? Espanya és un estat democràtic i el marquesat és el reconeixement més alt que es dóna, i no acceptar això...

—Però vostè ara rebutja demanar el títol, segons va dir a EL TEMPS ara fa un any...

—Llavors no tenia clar que el títol es pogués heretar. Ara ho tinc en tràmit i ho està fent el Ministeri de Justícia i la casa reial.

Acceptaré el títol perquè és una condecoració al meu pare i porta el seu testimoni. Acceptar aquest títol és també una manera modesta

—Tots els documents que teníem nosaltres i que no es van destruir durant la guerra s'han donat. Nosaltres no ens hem guardat cap document. Durant la guerra, estàvem a la França ocupada i, per por, el meu avi va enterrar unes caixes al bosc de darrere de casa. Quan les vam desenterrar, alguns documents s'havien fet malbé per la humitat. Quan el meu pare va retornar, va cedir tots els seus documents personals a Poblet, i els de la Generalitat els va donar a la Generalitat. El pare creia que els seus documents personals serien més ben conservats, amb privacitat, en un lloc no públic i amb un patronat que tingués com a finalitat conservar la qualitat

dels documents pel seu estudi, i no explotar-los políticament.

—Queda algun document per afegir-hi?

—No. L'última cessió va ser l'any 1998, quan vaig demanar al Ministeri de l'Interior suís que em donés una còpia dels documents dels catalans a l'exili durant la guerra. Ho van fer. Són documents del meu pare i de gent com Ventura Gassol i Martí Feced. Ara es produeix una entrada important d'arxius de més persones.

—En què treballa actualment el Patronat de l'Arxiu Montserrat Tarradellas i Macià?

—Amb la Diputació de Barcelona preparem una exposició sobre un segle

de catalanisme a través de la figura del meu pare, amb documents de l'Arxiu, alguns dels quals es troben en un estat molt delicat. L'exposició es farà al Museu d'Art Modern de Barcelona.

—Com voldria que fos recordat el seu pare?

—En primer lloc, pel màxim de persones. Després, com algú que ho va sacrificar tot per Catalunya, que primava el valor humà de les persones per sobre de tot i que pensava que un país no es podia construir mitjançant una ideologia, sinó des de les sinergies humanes.

Joan Corbera
Jordi Fernández